

Η αγωνία και ο συνεχής αγώνας του Χριστόδουλου Πέτσα για απελευθέρωση και επιστροφή στην Κυθρέα

της Δρος Αικατερίνης Χρ. Αριστείδου,
Πρώην Αν. Διευθύντριας Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών

Τον αείμνηστο Χριστόδουλο Πέτσα τον γνώρισα στη Λευκωσία το 1980, μετά την επιστροφή μου από τις διδακτορικές μου σπουδές και την αναγκαστική εγκατάστασή μου στη Λευκωσία, αφού με την τουρκική εισβολή, χάσαμε την όμορφη γενέτειρά μου την Κερύνεια, όπου ήταν το σπίτι μας.

Τον συναντούσα σε σχεδόν όλες τις βιβλιοθήκες της Λευκωσίας, στη Δημοτική Βιβλιοθήκη, στη Βιβλιοθήκη Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στη Βιβλιοθήκη του Κ.Ε.Ε., στη Βιβλιοθήκη του Αρχαιολογικού Μουσείου και στο Κρατικό Αρχείο. Ήταν ένας πραγματικός ερευνητής, μελετούσε καθημερινά για ώρες και συστηματικά διάφορα βιβλία, έγγραφα και άλλο αρχειακό υλικό και κρατούσε σημειώσεις. Στη συνέχεια αξιοποιώντας, τις αξιόλογες πληροφορίες και τη μακρόχρονη εκπαιδευτική του πείρα και τη σπάνια κριτική του σκέψη, έγραφε διάφορες πολύ σημαντικές μελέτες, τις οποίες δημοσίευε στο περιοδικό του, την «Ελεύθερη Κυθρέα».

Τα εξαιρετα και πολυάριθμα γραπτά κείμενα για πολλά και ποικίλα θέματα με τα οποία ο συγγραφέας τους ο αει. Χριστόδουλος Πέτσας εμπλούτιζε την κυπριακή βιβλιογραφία αποδεικνύουν ότι ο συγγραφέας τους δεν ήταν μόνο ένας εξαιρετος πρώην διευθυντής και διδάσκαλος της Δημοτικής Εκπαίδευσης με μακρά και ευδόκιμη υπηρεσία σε διάφορα σχολεία, αλλά και ένας ακούρατος και διακεκριμένος ερευνητής. Η πλούσια συγγραφική παραγωγή του, όπως πιστοποιείται και στον ογκώδη εξαιρετο τόμο όπου έχουν συγκεντρωθεί και δημοσιευθεί τα αξιόλογα δημοσιεύματά του, καλύπτει ένα πολύ ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως θέματα εκπαιδευτικά, φιλολογικά, ιστορικά, αλλά και θέματα της τοπικής και οικονομικής ιστορίας, ιδιαίτερα του διαμερίσματος της Κυθρέας απ' όπου ο συγγραφέας καταγόταν και έζησε όλη του τη ζωή. Για πάρα πολλά θέματα ήταν μία πραγματική κινητή εγκυκλοπαίδεια και για αρκετά απ' αυτά, όπως τα εκπαιδευτικά, της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, της αξιολόγησης και της προβολής της σημαντικής προσφοράς προσωπικοτήτων της Κυθρέας, αλλά και για πολλά άλλα υπήρξε άριστος ερευνητής. Οι εκτενείς και στοχευμένες μελέτες του για όλα τα θέματα που έγραφε ήταν πλήρεις και τεκμηριωμένες και ως εκ τούτου παρουσίαζαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, και για μας και τις επόμενες γενεές θα είναι ένας θησαυρός.

Η δεματογραφία τής πολύ πλούσιας, αξιόλογης πολύπλευρης και πρωτοπόρας συγγραφικής παραγωγής του, αφορούσε μελέτες για την ιστορία, τη λαογραφία, την παιδεία και την οικονομική ανάπτυξη της λατρευτής γενέτειράς του - της Κυθρέας, και ολόκληρου του διαμερίσματος της, χωρίς βέβαια να περιορίζεται μόνο σ' αυτή. Ήταν ένας χαλκέντερος ερευνητής και συγγραφέας δεκάδων άρθρων και επιστημονικών μελετών τις οποίες δημοσίευε κυρίως στο περιοδικό *Ελεύθερη Κυθρέα*, του οποίου υπήρξε για πάρα πολλά χρόνια διευθυντής και βασικός συγγραφέας σημαντικών μελετών. Το πολύτιμο και έγκυρο αυτό περιοδικό ενημέρωνε και εμπύκωνε τους ντόπιους και απόδημους Κυθρεώτες που το ανέμεναν κάθε φορά να το διαβάσουν και να μάθουν για τη μακραίωνη ιστορία της Κυθρέας, τους θρύλους, τις παραδόσεις, τους ανθρώπους, τους αγώνες τους.

Ταυτόχρονα όμως αρθρογραφούσε και έδινε συνεντεύξεις σε πολλές εφημερίδες, τόσο για θέματα που αφορούσαν την περιοχή του διαμερίσματος Κυθρέας και όλων των άλλων κατοχομένων περιοχών της Κύπρου, αλλά και σε πολλές άλλες ειδικές εκδόσεις, που αφορούσαν τη διαφώτιση για το Κυπριακό. Συνεχώς διάβαζε και μελετούσε μετουσιώνοντας το αξίωμα τής «διά βίου παιδείας» και το Σωκρατικό «γηράσκω αεί διδασκόμενος» σε πράξη. Βιβλιοφάγος, αλλά και πολυγραφότατος. Μέσα από τις σελίδες διαφόρων εκδόσεων και ιδιαίτερα του περιοδικού «Ελεύθερη Κυθρέα» κατέγραψε την πολιτιστική κληρονομιά, την ιστορία, την παιδεία, πολλές ιστορικές μορφές και άλλες αξιόλογες προσωπικότητες που άφησαν το στίγμα τους στην ανάπτυξη και την πρόοδο της πολυαγαπημένης του Κυθρέας.

Επίσης, δημοσίευσε αξιόλογες εργασίες για τον ξακουστό Κεφαλόβρυσσο και άλλα αξιοθέατα της Κυθρέας καθώς και των περικύρων της, γενεαλογικά δένδρα, ιστορικά σημειώματα για τοποθεσίες που εξαφανίστηκαν με το πέρασμα του χρόνου και πολλά άλλα. Σήμερα το περιοδικό αποτελεί ανεξάντλητη πηγή πληροφόρησης για την ιστορία, την οικονομία, την εκπαίδευση, για σημαντικές προσωπικότητες της Κυθρέας, αλλά και άλλα σημαντικά θέματα που αφορούν τόσο την Κυθρέα όσο και τη γύρω περιοχή της.

Ένας από τους βασικούς στόχους του αει. Χριστόδουλου Πέτσα ήταν η απελευθέρωση της Κυθρέας και της γύρω περιοχής από την τουρκική κατοχή. Γι' αυτό και συνεχώς αναζητούσε και εντόπιζε αξιόλογους ανθρώπους που με τις τεκμηριωμένες επιστημονικές μελέτες τους εμπλούτιζαν την ύλη του περιοδικού και με επιστημονικά δεδομένα αναφέρονταν και τόνιζαν τα γνωστά επιστημονικά δεδομένα για την **ελληνικότητα** όχι μόνο της Κυθρέας και της γύρω περιοχής της, αλλά και ολόκληρης της Κύπρου.

Βέβαια, η ελληνικότητα της Κύπρου ολόκληρης ουδέποτε αμφισβητήθηκε από οποιονδήποτε σοβαρό ιστορικό, παρά την ανιστόρητη και εσκεμμένη τουρκική προπαγάνδα. Βέβαια, αυτό δεν πρέπει να μας εφησυχάζει, τουναντίον έχοντας αυτό υπόψη, πρέπει να αγρυπνούμε ώστε η **Μνήμη της ελληνικότητας της Κυθρέας, και των υπολοίπων κατεχομένων περιοχών της Κύπρου**, όχι μόνο να μην ξεχαστεί ποτέ, αλλά με όλα τα διαθέσιμα μέσα να διαφυλαχτεί ως κόρη οφθαλμού. Η προσφορά του περιοδικού *Ελευθέρη Κυθρέα* για πολλές δεκαετίες μέχρι σήμερα, χάρη στη σοφή δεύθυνση και καθοδήγηση του από τον αει. Χριστόδουλο Πέτσα υπήρξε σημαντικότερη. Μέσα από ειδικά γραπτά κείμενα καθώς και την όλη ύλη του περιοδικού «Ελευθέρη Κυθρέα», αφενός, διατηρείται ζωντανή η μνήμη των κατεχομένων και, αφετέρου, καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ώστε να μεταφέρεται σ' όλες τις μέλλουσες γενεές ο πόθος για τη συντομότερη απελευθέρωση των κατεχομένων εδαφών μας και η επιστροφή όλων των Ελληνοκυπρίων προσφύγων στις πατρογονικές τους εστίες.

Την πρώτη φορά που συναντήθηκα με τον αει. Χριστόδουλο Πέτσα σε μια βιβλιοθήκη με ρώτησε αν μπορεί άρθρα μου, που δημοσίευσα στο περιοδικό «Κυπριακός Λόγος» και στις εφημερίδες, να τα αναδημοσιεύσει στο περιοδικό του **«Ελευθέρη Κυθρέα»**. Μου έδωσε το περιοδικό του και από τότε έγινα και εγώ *Κυθρεώτισσα*. Άρχισα να μελετώ την ιστορία της Κυθρέας και βάσει των ανέκδοτων εγγράφων που εύρισκα από τη Βενετία και άλλα αρχεία άρχισα να γράφω μελέτες στο περιοδικό «Ελευθέρη Κυθρέα».

Ο αεί. Χριστόδουλος Πέτσας αγαπούσε πάρα πολύ το περιοδικό *Ελευθέρη Κυθρέα*, ερχόταν ο ίδιος και έπαιρνε τις μελέτες μας, τις διόρθωνε στο τυπογραφείο και ο ίδιος μας έφερνε το νέο τεύχος. Φρόντιζε το περιοδικό σαν να ήταν παιδί του. Και πραγματικά ήταν ένα παραγματικό πνευματικό παιδί του. Μέχρι το τέλος της ζωής του ήταν η ψυχή του περιοδικού. Με τη βοήθεια της αγαπημένης του συζύγου Κατίνας και της θυγατέρας του Ανδής το φρόντιζε με πολλή αγάπη, εμπλούτιζε διαρκώς την ύλη του, βελτίωνε την εμφάνιση του, διόρθωνε τις μελέτες στο τυπογραφείο και προσπαθούσε με κάθε τρόπο ώστε να δια-

νέμεται έγκαιρα στους συνδρομητές του κτλ. Ήταν για τριάντα ολόκληρα χρόνια ο βασικός στυλοβάτης του περιοδικού. Όμως παράλληλα φρόντισε να προετοιμάσει και να εξασφαλίσει τις απαραίτητες συνθήκες για τη συνέχιση της έκδοσης του. Έχει αφήσει πίσω του άξιους συνεχιστές του έργου του.

Στο πρόσωπο της πολύ άξιας θυγατέρας του Ανθής και των αξιόλογων συνεργατών του, στους οποίους παρέδωσε τη σκυτάλη, το περιοδικό θα συνεχίζει την ομαλή του πορεία και θα μεταλαμπαδεύει το αγωνιστικό φρόνιμα όλων των Κυθρεωτών και των υπολοίπων κατοίκων του διαμερίσματος Κυθρέας στις νεότερες γενεές, οι οποίες με σθένος και αγωνιστικότητα θα συνεχίσουν τον αγώνα μέχρι να έλθει η πολυπόθητη μέρα της απελευθέρωσης της κατεχόμενης Κυθρέας και των υπολοίπων κατεχομένων περιοχών της μαρτυρικής μας πατρίδας.

Το περιοδικό Ελεύθερη Κυθρέα, όπως συνέβαλλε μέχρι σήμερα, θα συνεχίσει να συμβάλλει και στο μέλλον στην προβολή της αρχαιότητας και πολύ σημαντικής ιστορίας της Κυθρέας και όσο καιρό θα χρειασθεί θα αποτελεί τη δυνατή και φλογερή φωνή και φωτεινή λαμπάδα που θα καθοδηγεί και θα φωτίζει την πορεία των Κυθρεωτών και όλων των υπολοίπων προσφύγων στον αγώνα τους για απελευθέρωση από την τουρκική κατοχή και την επιστροφή όλων εμάς των προσφύγων στις πατρογονικές μας εστίες και τις πολυαγαπημένες μας πόλεις και τα χωριά μας.

Ός τότε ο αει. Χριστόδουλος Πέτσας, με την όλη ζωή, το παράδειγμα και τους αγώνες του, για όλους εμάς θα αποτελεί ένα φωτεινό παράδειγμα προς μίμηση.

Φωτο. Πέτρος Πετρίδης

Εκτός από το περιοδικό «Ελεύθερη Κυθρέα» που το έβγαζε μέχρι την τελευταία ημέρα της ζωής του, και έτσι διατηρούσε τη **Μνήμη της Κυθρέας** αξέχαστη, ο αει. Χριστόδουλος Πέτσας έχει καταγράψει και μια άλλη εξίσου σημαντική προσφορά προς την πατρίδα μας. Όλα τα τελευταία 30 χρόνια της ζωής του, ο αει. Χριστόδουλος Πέτσας τα ανάλωσε εξολοκλήρου στον αγώνα για τη λύση του Κυπριακού προβλήματος και την επιστροφή των κατοίκων της Κυθρέας, όπως και όλων των υπολοίπων προσφύγων της Κύπρου στις πατρογονικές τους εστίες.

Θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μην αναφερθούμε έστω και σε συντομία σ' όλες τις αντικατοχικές πορείες, τις αντικατοχικές διαδηλώσεις, τις διαμαρτυρίες και άλλες συναφείς εκδηλώσεις στις οποίες ο αει. Χριστόδουλο Πέτσας μαζί με άλλους πρόσφυγες, ως Πρόεδρος του Σωματείου Ελεύθερη Κυθρέα συμμετείχε και πρωτοστατούσε τόσο ως συνδιοργανωτής όσο και με την προσωπική παρουσία του. Επιπλέον με την προσωπική συμμετοχή του, με ομιλίες, με δηλώσεις, με κείμενά του στον ημερήσιο τύπο αλλά και με το ήθος και την ευγένεια, το υψηλό αγωνιστικό φρόνημα και την πίστη και επιμονή, υπομονή και αγωνιστικότητα στα ιδανικά και τις αξίες της φυλής μας έδινε το καλό παράδειγμα και ενσάρκωνε τα ιδανικά της φυλής μας στους νεότερους. **Πίστευε με όλη τη δύναμη της ψυχής του στο δίκαιο των αγώνων για επιστροφή.**

Τα τελευταία 30 χρόνια της ζωής του ανάλωσε όλη τη δραστηριότητα και αγωνιστικότητα του στην ευόδωση των προσπαθειών του λαού μας ελπίζοντας ότι κάποια στιγμή θα ευοδώνετο ο διακαής πόθος του λαού μας για τη λύση του κυπριακού προβλήματος. Πρωτοστατούσε στον αντικατοχικό αγώνα και οργάνωνε Πορείες του Σωματείου, εκδηλώσεις διαμαρτυρίας, εκφωνούσε πύρινους λόγους, προέβαινε σε διαβήματα σε διάφορες ξένες διπλωματικές αποστολές κτλ. Πονούσε και ενδιαφερόταν για την τύχη των αγνοουμένων και με αγωνιώδη υπομνήματα **ζητούσε τη διεθνή βοήθεια και συμπαράσταση.** Αμέτρητες οι ομιλίες του σε πορείες και συλλαλητήρια, σε ψηφίσματα, ανακοινώσεις και επιστολές για τη λύση του κυπριακού. Λάμβανε μέρος σε όλες τις αντικατοχικές εκδηλώσεις που οργάνωναν όλα τα άλλα προσφυγικά σωματεία, συμμετείχε με το λάβαρο του Σωματείου Ελεύθερη Κυθρέα, σε όλες τις παρελάσεις που διοργανώνονταν με την ευκαιρία των εορτασμών εθνικών επετείων, σε μνημόσυνα πεσόντων κ.ο.κ. Ήταν πάντοτε παρών. Όλη η ζωή του αυτών των 30 χρόνων ήταν μία **πάλη για δικαίωση.**

Ήταν πάντοτε ακούραστος μαχητής για επιστροφή στην πατρώα γη. Ήταν ο αιώνιος έφηβος που με πάθος αγωνιζόταν για δικαίωση. Πάντα ακούραστος αγωνιστής σε οδοφράγματα, αντικατοχικές πορείες, επισκέψεις σε πρεσβείες και πολιτικές συγκεντρώσεις. Ήταν η προσωποποίηση της αντίστασης στην κατοχή, στη λήθη και στην υποδούλωση. Ήταν η ενσάρκωση της αγωνιστικότητας και της ανθρωπιάς.

Το πιο καλό μνημόσυνο για τον μακαριστό Χριστόδουλο Πέτσα είναι η **συνέχιση των αγώνων και προσπαθειών για επιστροφή στα πατρώα εδάφη μας.**

Αιωνία του η μνήμη.